

Strödda Bidrag

52

till

SVENSKA VITTERHETENS HÄFDER.

Afhandling

som med vidtberömda Philosophiska Facultetens
tillstånd

under inseeende af

MAG. **PEHR DANIEL AMADEUS ATTERBOM**

Professor i Ästhetiken och Vitterheten, Ridd. af K. N. O.

En af de Aderton i Svenska Akademien,

Ledamot af åtskilliga Lärda Samfund

för

Philosophiska Graden

utgifves

af

CHRISTOFER LUDVIG ANJOU

af Uplands och Roslags Landskap

och offentlig försvaras

på Gustavianska Lärosalen den 13 Juni 1848

p. v. t. f. m

3.

U p s a l a

Wahlström & C. 1848.

Min själ förtrogen med Naturens under.
 I grottors skymning, rosenlundars sköt
 Der silfverkällor musikaliskt runno
 Och näktergalen ömma toner göt,
 Då ätterns lampor öfver jorden brunno, —
 Bland väna trollmör, der, med kransadt hår
 Och kinden smekt af milda vestanväder,
 Hur lyckligt flöto mina barndomsår!
 Hvad deras hågkomst än mitt hjerta gläder!
 Med skaldförmåga i mitt vigda bröst
 Beskänkt af hulda fostermödrars händer,
 Med gyllne harpan, höjde jag min röst
 För folket nu på Tanaqvissels stränder.
 Mig gjorde kärlek och beundran säll;
 Ur hvarje öga lyste ömhets strålar,
 Och gästfriheten upplät glad sitt tjäll,
 Der mjölk och honung flöt i gyllne skålar
 Till lön för sångarn. Nu, till Asgårds torg
 Och Odens fästen, hastade jag fjätet.
 Mig Guden upptog. När på Vaners borg
 En blodröd fana svajade förmätet,
 Jag då med harpans segersälla ljud
 I kämpens hjerta stridens hunger väckte,
 Och vår var segren, innan dagens gud
 I vesterns öcknar sina facklor släckte.
 Och när i festens rika salar — ack!
 Jag rosenkransad satt och lofsjöng nöjet,
 Med tillvändt öra kämpen qvådet drack
 Och bistra ännen klarnades af löjet.
 Med blekta hår i svanens silfverfärg
 Jag nu med Oden skådat Glissjöns stränder,
 Bevandrat Thules furukrönte berg,
 Och nya riket sett, af Gudens händer
 Vid Lögarn grundadt. Snart min ande skall
 I Valhall bida på de Himlaburna,
 I kämpars samqväm; då, vid tårars fall,
 Min aska samlas i en vänkär urna,
 Och runans hällar uppstå på min graf,
 Och Manhems döttrar sira dem med kransar.

Ty vet att Himlen spådomskonst mig gaf;
 Att Minnets trollmö fram ur natten dansar,
 Af mig besvuren! Gudar tala så,
 Som jag i qvådet! När i sång hon stiger,
 Min gyllne harpa, mäktigt tjusas då
 Den lömska ormen, spaknar skogens tiger.
 Hon föder hoppet i den usles bröst
 Och glädjens flamma på den bleka kinden;
 Och menskohjertat vacklar vid dess röst
 Emellan känslor, som en rö för vinden.

Motsvarigt är, i tredje sången, det farväl, hvar-
 med han, vaknad från en dröm som hådat honom en
 snar flyttning till Valhall, afskedshelsar sin på jorden
 fulländade sångarbana.

Ur nattens djup och oceanens sköt
 Gick dagens härold öfver himlaranden,
 Och purpurmanteln kring hans länder flöt,
 Och morgonlampan flämtade i handen.
 Men vålna'n lik, som står i blodig skrud
 På ättehögen fasansfull och tiger,
 När, lyst af facklan eller nattens gud,
 Med rysning vandrarn öfver heden stiger:
 Så mörk och dyster isgrå Skalden satt,
 Vid ödestranden, på den molnskyhöga,
 Bekrönta klippan. I hans själ var natt,
 Och vemod talte ur hans hemska öga.
 Men solen höjde öfver Österns bryn
 Sin ljusa panna, krönt af gyllne lågor;
 Och morgonfågeln qvittrade i skyn,
 Och hafvet åter flöt med purpurvågor.
 Nu Kvaser hänryckt genom sorgen log,
 Och gudafiamman i hans bröst sig rörde.
 Med tjusta länder harpans sträng han slog,
 Och luftens chörer lyssnade och hörde.

”O Harpa”! — sjöng han — ”genom lifvets land
 Mitt trogna sällskap! kom, för sista gången,

I mina armar; att från grafvens rand
 Åt jordens hyddor klinga afskedssången!
 Och Du, som tågar i din högtidsskrud
 Ur österns portar upp med ljusets flamma,
 O världens drottning! dagens milda brud!
 Med bleka läppar skyndar jag att stamma
 Till dig mitt afsked. Ack! i himmelskt rus,
 I perlbeströdda blomsterdalars sköte,
 Hur ofta satt jag, bidande ditt ljus,
 Och harpans lofsång stämde till ditt möte!
 Ur rosors skygd, hur mången hänryckt gång,
 När du i vester rodnande dig sänkte,
 Med näktergalens klingade min sång,
 Och gyllne strängen darrade och blänkte!
 Till andra världar, innan nästa qväll,
 Till andra själar, som dig gången sakna,
 Du nederstiger; re'n i dödens tjäll
 Då slumrar Kvaser för att aldrig vakna.
 Du se'n för honom återvänder då,
 O sol! förgäfvos — må din stråle dana
 På jorden milda rosendagar! må
 Du åter hvälfva till vår Nord din bana
 Från söderns rymder! Ja! men vingad nu
 Min själ skall höjas till den ljusets källa,
 Ur hvilken, dagens herrskarinna! du,
 Och måne, stjernor och kometer välla.
 Ty mig för låga äro nu de rum,
 Dem med din fackla här du genomilar.
 Mig vänta högre". —

Harpans röst blir stum,
 Och himlens fullhet öfver Skalden hvilar.

Man märke, att i detta Gunlögs-qvåde äga vi fram-
 för oss den nittonårige Stagnelius; och att det här-
 uti har en rätt till den dröjande uppmärksamhet, som
 vi nu dervid fästat. Ty väl är det eljest, i hvarje af-
 seende, behäftadt med åtskilliga svagheter. Sin stör-

sta fullkomlighet, eller sin höjdpunkt af poetisk färging, har denna dikt kanske uppnått i det stycke af fjerde sången (v. 89 — 200), som beskrifver Hjalmar, skildrar huru han blef skald, och meddelar hans första glädjedruckna skaldesångs-utbrott. Detta stycke, till hvars aftryckande här vi (tyvärr) sakna utrymme, är sannerligen en anticipation af den fullmogne Stagnelius — af mästaren i hela dess kraft. Men i alla fall, och med allt det osäkra i sin hållning, visar oss dock redan denna Gunlög, huru bokstafligt hans ord om Kvaser, i begynnelsen af första sången, må lämpas på honom sjelf:

— — — — — Honom Nornors tropp
 Till sången invigt re'n i födslostunden,
 Och väna trollmör fostrat honom opp
 Vid helga källor i den tysta lunden*).

Det var ett icke ringa stadium af konstnärlig bildningsbana, som han tillryggalade inom de få åren mellan den första af sina episka dikter och de båda, hvilkas ämnen han hämtade från Ryssland; ett land för

*) Den målning, som närmast föregår dessa fyra verser, är den samma, som i tredje sången inleder Kvasers svanesång:

Ur nattens djup och oceanens sköt
 Steg dagens häröld öfver himlaranden m. m.

Likaså plögade Lidner flera gånger — åtminstone i olika qväden — upprepa vissa både enstaka bilder och hela taflor, som företrädesvis blifvit honom sjelf kära. — Till ställen, som spela in i det Komiska, höra ock, i andra sången, v. 19—38.

poesien, liksom i verkligheten, mera orientaliskt än europeiskt; hvars folklif, rikt på gamla sägner och qväden af en ganska egendomlig fägring, än i dag (såsom Runeberg ådagalagt) åt skaldens konst erbjuder gynn samma företeelser. I dikten om "Wladimir" framstiger redan synbart det öfversinnligt syftande och mystiskt religiösa element, hvilket sedermera, i sin kamp mot den jordiska sjelfviskhetens och sinneverldens tjuvmakter, blef det allmänna älsklingsämnet för hans sångmö. Bestämmelsen för den endast började "Maria" synes varit, att blifva den första af hans större taflor öfver denna kamp.

Egentligen visar sig väl i alla hans episka företag, att hans snille var ett mera episkt-lyriskt, än episkt i sträng och ren mening. I allmänhet var det tvifvelsutan framförallt lyriskt; och således äfven mera lyriskt, än dramatiskt. Och likväl torde ej de läsare hafva orätt, som finna det — sådant det hann uppenbara sig inom hans skaldebanas knappa tidrymd — framstråla klarast och rikast just i hans dramatiska dikter. Ty ehuru mycket han ägde den berättande formen i sin makt, lyckades han dock än mer att genom den dialogiska, tillika med det handlings-förhållande hvori han der försatte de talande och samtalande personerna, gifva åt sin lyrik mera (om vi så få säga) consistens, mera — i god mening — kropp; då den eljest var nog mycket benägen, att hänsmäla i en musikalisk suck, der lifvets hela betydelse upplöstes i tränad och saknad.

Hans dramatiska stycken äro derföre, mestadels, att betrakta såsom dramatiserade romanser, oder, elegier (det sista oftast); i hvilka han ock vanligtvis älskade, att genomfläta dialogen med chorer. Innebar då hans snille alls icke något i strängare mening dramatiskt element, hvilket han vid förlängd lefnad hade kommit att utbilda? Slikt våga vi ej påstå. Tvärtom: på motsatsen lemna vissa scener i "Martyrerne", i "Riddartornet" m. fl. de omiskännligaste bevis; och rättvist må sägas, att i förhållande till sin idé, och således med afseende på det slags framställning af individualitet och karakterer, som kan fordras af ett skaldeverk i antik anda, är sorgspelet "Bacchanterna" — såsom ett helt, eller i artistisk hänsigt — ett verkligt fulländadt. Men på den utvecklings-grad, som han uppnådde, var han sällan, ehvad än det helas begrepp mände kräva, i stånd att tygla sin dubbla älsklingsbøjelse, den för lyrisk musik och den för episkt-utförliga taflor. Ett exempel derpå, bland många, är, i begynnelsen af Martyrerne, Centurionen Gabinii tal till Proconsuln Hilarianus. I ett ögonblick, då denne måste tänkas såsom blott viljande veta att hans befallning hlifvit uppfylld, ger Centurionen honom en förtjusande beskrifning på den grotta, der de christne upptäcktes och fängslades, efter en lika förtjusande inledning om den gångstig som ledde dit, och den skog, hvaraf hon omgafs; men hvilka skildringar, tillsammans, i tryck

upptaga tre sidor. Ja: i sjelfva fragmentet "Thorsten Fiskare", som tycks varit ämnadt att utbildas till ett romantiskt lustspel, höra vi hufvudpersonen — en ung svensk skärgårdsbonde, som enligt Skaldens afsigt blott skulle vara hvad han kallas — stundom hålla långa tal i alldeles samma stil. Så ogörligt var det att *descrip-
tas servare vices operumque colores*, när frestelsen på-
kom att måla och musicera! Till en icke ringa del
kom denna lockning visserligen från hans stora språk-
talang. Aldrig har vårt modersmål klingat skönare från
någon skalds harpa; det blommade under hans fingrar;
vid hvarje ny accord slog det ut en ny rosenknopp. I
denna trollmakt öfver allt det välljud, som Svenskan
innebär, var han icke blott jemlik Kellgren (om hvil-
ken och t. ex. Balletten "Narcissus" och Operan "Cy-
dippe" i flera hänseenden påminna), utan öfverträffade
honom; ty hans klangspel ägde ett större omfång; han
förenade egentligen Kellgrens med Lidners. — Mot den
lag, som nyss nämndes, har han föröfrigt svårast för-
brutit sig i de båda sorgspel, der han velat behandla
historiskt-nordiska ämnen. Ty äfven det iore af ka-
raktererna, — särdeles de qvinliga, — är i sorgspelen
"Sigurd Ring" och "Visbur" mestadels uppoffradt
för denna målande och sjungande vältalighet, som både
genom sin utförlighet och sin ton rycker dem helt och
hållet ur deras tid och all dermed sammanhängande
personlig natursanning. Hilma (i Sigurd Ring) ordar

till och med om en "mystisk trånad", och spåqvinnan Huld (i Visbur) inträder med en qvidan, som nog mycket liknar bedagade ogifta fruntimmers från våra dagar ("Ack, ingen sällhet för mitt hjerta skaptes" o. s. v.). I dessa sorgspel, och synnerligen i Visbur, äro derföre de aldrig tillfyllest beundrade Chörerna det bästa. Med dem veta vi, på svenskt tungomål, ingenting i denna art jemnförligt, utom chörerna i Lings "Agne" och vissa hos Lidner; endast dessa medtäfla i stämningens skärhet, i föreställningens känslodjup, sinnrikhet och omfattning, i lyftningens majestät, i versens prakt och fulltonighet. Chorsånger, sådana som t. ex. den följande i Visbur, torde väl ej på något språk finna öfverträffande motstycken.

Väl mig, att till storhet och ära
 Jag icke af Ödet blef danad!
 Fast glömd jag har lefvat måhända,
 Måhända likväl, att begråten jag dör.
 Tungt är det, en krona att bära.
 Bland törnen han sorgligt är banad,
 Med afgrunden skall han sig ända,
 Den väg, som till makten och högheten för.
 Ty afundsjukt Gudarnes öga
 Betraktar det stora, det höga;
 De kufva den segrande Drotten,
 De störta de tornade slotten,
 Med väldiga armar i brådjupet ner:
 Och klipporna bäfva vid skallet,
 Och jorden sig fröjdar åt fallet,
 Och folket i aflägsna länder
 Högt jublar med klappande händer,
 Och dvärgen den krossade jätten beler.
 Men långt ifrån yppiga salar,

Men löst ur Jen glänsande bojan,
 I ringhetens blomstrande dalar,
 I låga och halmtäckta kajan

Bor odlaru i leende ro.

Hans skördar af solen förgyllas,
 Af silfverlam ängarna fyllas;
 Sitt lif utan strider han njuter,
 I famnen han, skämtande, sluter
 Sir fromma, sin lyckliga maka;
 Och ljusalfer evigt bevaka

Hans böljande tegar, hans fredliga bo. —

Att långt från den skyhöga borgen,
 De vilda, de larmande torgen,
 En älskande yngling mig förde,
 I öcknar, der endast jag hörde

De susande träden och elfvernas våg!

Då började ismåna'ns vindar
 Derute i skogarna stoja;

Jag stilla, i halfupplyst koja,

Vid brudgumens hjerta försmäktande låg.

Men knoppades sippor och lindar,

Men väknade jorden ur dvalan,

Men söng den bebådande svalan

Ånyo vid bjelken af makarnes tak:

Då gingo förtroligt vi båda

Ur torfskjulets hägn, att beskåda

Den gröna, den leende våren;

Med blommor vi kransade håren — —

Så flögo de vingade åren,

Tills döden oss slöt i sitt lugna gemak.

Solens gyllne hästar bada

I den blåa oceanen.

Vänligt stråla nattens glada,

Perlbekrönte stjernor ner.

På den skumma himlabanen

Löpa månens hvita fålar,

Och i silfverfacklans strålar

Nejden stum och sorgsen ler.

Svalan till sitt näste flyger.
 Dufvan, i den skumma lunden,
 Hänryckt till sin maka smyger,
 Slumrar i sitt gröna bo.
 Vänlig kommer aftonstunden;
 Vallmoqvistar håren kransa
 På fantomerna, som dansa
 Kring dess vagn i menlös ro.

Längesedan öfver heden
 Odlarn vandrade tillbaka.
 Stilla och högtidlig, freden
 Kring Naturens tempel rår.
 Alla sofva — ja! men vaka
 Vill jag än; ty hemlig smärta
 Bor i själen, och mitt hjerta
 Af en dunkel aning slår.

Gud! för mitt öga
 Hvad fasor sig måla!
 Mordvapen stråla
 I mångudens ljus — —
 Jernklädda skaror,
 Med lefvande snaror,
 Omge det höga
 Asarnes hus — —
 Ack! lössläppt är fejden!
 En rasande tiger,

Snart frossar den grymme på likströdda torg!
 Hemskt upp öfver nejden,
 Se! dödsbolnet stiger;
 Snart nedslår dess vigg i Konungens borg.

Urvalet af dylika exempel är brydsamt, endast genom den ymniga tillgången; och lätt hade varit att hitsätta något annat, der (liksom flerstädes) visar sig ett bemödaande att i färg och ton närmare uttrycka det enkannerligt forn-svenska lynnet af sorgspels-ämnena, som tagits ur det fordna Svithiods häfder. Att de hit-

höriga sorgspelen rentaf sakna dramatiska egenskaper, vilja vi ej påstå; minst, när vi afse den bild af en på antik grund ställd tragedi, som ögonskenligt har föresväfvat vår skald både vid "Sigurd Ring" och vid "Visbur". Men denna antika grund är mera en helleniskt-antik, än en skandinaviskt-antik: detta är hufvudfelet; som alltså här i bokstaflig mening må kallas ett grund-fel (en brist i grunden). Erkännom, att dylika tragediers uppgift kan lösas blott genom en lyckad förening, en fullkomnad vaxelgenomträngning af det i bägge dessa antik-arter grund-karakteristiska! Men denna förening måste så verkställas, att saken icke förlorar, utan fullt ut erhåller sin egna folkmythiska och folkhistoriska individualisering. En så beskaffad förening hafva t. ex. Oehlenschläger och Fouqué, med stor framgång, tillvägabragt: den förre i åtskilliga skådespel (med sin "Baldur hin Gode" i spetsen); den sednare i den trilogi ("der Held des Nordens"), hvori han dramatiserat den herrliga Sigurds-sagan. Det är häruti, som Stagnelius, vid sina försök att behandla sådana föremål, står vida efter dem. Och vi kunna ej neka, att han i dessa sorgspel, både inom och utom sin lyrik, synes vara der egentligast hemmastadd, hvarest han — vetande eller ovetande — ställer sig på helleniskt fotfäste och har till ögonmått helleniska former. Värre är, eller än mer häntydande på icke fullt öfvervunnen omognad, den obevakning eller förgätenhet af sitt syfte och dess fordringar, som gör, att han icke sällan låter

behandlingen slå öfver till eller inspela i en mer än billigt modern tonart. Ej nog, att t. ex. i "Sigurd Ring" den unga Hilma — redan sjelfva namnet passar icke — talar om en "mystisk trånad, som drager oss åt Neckens blåa boningar"; i "Visbur" höra vi äfven den gamla drottningen Öda berätta, huru, i den "femtonde af hennes vårar",

— Ijufva suckar af en mystisk trånad
Gudomligt svälde flickans unga barm;

och slik sentimental modernitet är i dessa skådespel långt ifrån, att inskränka sig till blotta enstaka uttryck.

Det historiska af våra urfäders Guda- och Konunga-saga förstod alltså visserligen Stagnelius ej, att i konstnärlig uppfattning riktigt återgifva. Deremot förstod han sig ypperligt på allt, hvad i den forn-skandinaviska diktverlden är det rent mythiska: eller det af dessa mythiska sägner egentligen religiösa och speculativa. I sådant hänseende låter oss det i sanning sublima fragmentet "Svegder" gissa till ett storverk, hvars uteblifna fullbordan vi skatta för en af vår vitterhets hårdaste förluster. Man vet af Sturleson, att Upsala-Drotten Svegder företog en resa nedåt Svarta Hafvet och de Kaukasiska bygderna, för att uppsöka "Odin den Gamle", och att han derunder af en dvärg inlockades i ett berg, ur hvilket han aldrig återkom. Hade Stagnelius hunnit utföra sin bearbetning af detta ämne, så skulle — säger Utgifvaren — "svenska litteraturen troligen fått att uppvisa en dra-

matisk dikt, som till tendensen blifvit ett medium emellan Shakspeares *Macbeth* och Goethes *Faust*". Denna förmodan må stå här för Hammarskölds räkning. Det säkra är, att Skalden ville i detta skådespel framställa en märkvärdig akt af det långa strids-drama, hvori Jättarne, Trollen, Mörkrets makter kämpa mot Asarne, mot Ljusets furstar och ättlingar. Man kan, vid läsningen af Bergkonungen Nores tal, lika litet misstaga sig på hans åsigt och afsigt, som vid läsningen af hans dotter Hilds undgå att varsna det medel, hvilket hon anser böra, mot den annalkande Svegder, som redan i bergets trakt slagit läger på Tanaqvissels stränder, företrädesvis begagnas. Såsom bevekelsegrund för Svegders tåg angifver Jätten:

Från barndomsåren re'n hans hjerta brann
 Af lust, att Muspels hemligheter skåda.
 Knappt till hans öra hann en efterklang
 Af ryktets ljud, som genomskallar världen,
 Hur, fjerran bort i oljoträdens hemvist
 Och palmernas och sykomorernas,
 Den gamle Odin, tidernas regent,
 Nyss född till jorden af en qvinna blifvit:
 Förr'n, tänd af nit att hyllande besöka
 Den Väldige, som han sin stamfar tror,
 Han lemnade sin thron i Manhems bygder,
 Och, förd på snäckor öfver Eistrasalt,
 Fördjupat sig i Gardarikets skogar;
 Ej vetande, hvar resans mål han skulle
 Omsider nå; men sträckande alltjemnt
 Sin vandring mot den trakt af himlaranden,
 Der Odins sinnebild, den klara solen,
 Går ljugande bland rosenskyar opp.

Bemålte jätte — eller bergkonungen Nore — är äfven, såsom sig vederbör, en afgjord Rationalist. Han kallar det "en bland menskoslägtet af ålder gående löjlig saga", att

Engång skall Odin, Muspels förste son,
Den väldige, som världens kretsar skapat,
Sig låta föda af en jordisk qvinna,
Att menskorna ur mörkrets boja lossa,
Och gifva dem till Gimles slutna portar
Demantenyckeln, frälsande, igen.

Han sjelf, såsom ett klokt troll höfves, är otillgänglig för slikt svärmeri, och bifogar deröfver denna reflexion:

Påtaglig dikt! Ty kan väl nånsin han,
Som stjernorna och tiden sjelf har skapat,
Sig lydigt böja under tidens lag
Och slafviskt himlens väldigheter hylla?

Också i de nästföljande versraderna:

Bedragare, dem stjernornas regenter
Med jordens döttrar aflat, dock af ålder
Af denna saga fintligt sig betjent,
Att under larfven af en diktad Gudom
Kullstörta våra altaren, och lägga
Nationerna i bojar vid sin fot —

kunna tvifvelsutän både den religiösa och den politiska Radical-Liberalismen af hela sin själ instämma; åtminstone om de få utbyta det fantastiska uttrycket "stjernornas regenter" mot det förståndigare "naturens krafter". — Angående sättet, huru Svegder skulle förledas och gå under, bekomma vi föröfrigt i dessa slutverser af fragmentet, dem Hild säger till sin fader, en vink:

Tro mig, o fader! blott ett medel gifves,
 Af ålder kändt, mot Gudars ätt att strida.
 Ej häxors sång, ej all den svarta visdom,
 Som jordad ligger, med en sunken forntid,
 I Volas hög — ej Nattens hela välde
 Förmå mot runorna i Odins sköld.
 Blott qvinnan, qvinnan? Gudarne besegrar.
 Ej bättre rustning Mörkret bar, att möta
 Det stränga Ljuset, än en flickas hamn.
 Lätt, som från drifvorna på Skandiens fjäll,
 Från hennes barm dess pilar återstudsar.
 En vänlig blick, der fröjd och kärlek strålar,
 En röst, som ljuft från rosenläppar klingar,
 Afväpnar solens hela makt; och lockar,
 Från sina throner, stjernornas regenter
 Till veklig ro på blomsterbädden ned.

Till hvilken grad denna Hilds försäkran är ett karakteristiskt drag i Stagnelii egen verldsåsig, skall längre fram i all sin betydelse visas.

I allmänhet torde man väl drista påstå, att i den aning af Christendomens mysterium, hvilken genomstrimmar det innersta af all Hedendom, fann Stagnelius det fält för sitt snille, der han hade sitt hem i egen person, eller både såsom människa och konstnär. Hans förhållande till det nya, det himmelska Jerusalem var sådant, att han visserligen ej sällan beträdde sjelfva tröskeln af dess tempel och inträdde inom dess dörr, ja, stundom äfven tilläts kasta en blick in i hemligheten af dess allrabeligaste, men ändock hade sin egentliga ståndpunkt på gränsen mellan helgedomen och "hedningarnes förgård". Det var den stånd-

punkt, från hvilken han (i grunden) helst profeterade och qvad; och på den — åtminstone med få undantag — ägde han sig fullkomligast i sin makt såsom konstnär. Liksom detta bevisas redan af fragmentet "Svegder", så framställer sig ett fullständigt bevis derpå i sorgspelet "Bacchanterna eller Fanatismen". Syftet är här, att skildra den thrakiske siaren och skalden, sådan han bland Grekerne stiftat de äldsta Mysterierna och bland de invigde grundlagt en esoterisk religion; men såsom fallande för ursinniga Månaders mordlust, till offer för striden mellan en renare inspiration och en vildt-sinnlig rusingifvelse, som urartat från sin ursprungliga bättre (eller sannt dionysiska) mening. Underlig synes oss denna Hammarskölds förbråelse: "men då sagan så blifvit fattad, erbjuder den alltför litet af handling, och deraf har händt, att interresset mot slutet afsmattas och förlorar sig bland de beskrifvande talen". Med afseende på de grekiska skådespelens art och construction, hvartill Skalden här (naturligtvis) velat närmast ansluta sig, kunna vi ej annat än finna tvärtom, att sagan, just så som hon blifvit fattad, innehåller jemntupp så mycken handling som för hans syfte behöfves; att interresset under utvecklingen verkligen stegras, och att de läsare, för hvilka det "mot slutet förlorar sig bland beskrifvande tal", säkert skola mötas af dylika tal nästan genast efter styckets begynnelse. Kanske torde kunna sägas, att detta skådespel, bland samtliga Stagnelii större